שכב דִּין נוֹלָד בְּשַׁבָּת. וּבוֹ ו׳ סְעִיפִים:

א * [א]בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּשַׁבָּת, אֲסוּרָה (א) אֲפִלּוּ (ף) לְטַלְטְלָהּ, וַאֲפִלּוּ נִתְעָרְבָה בְּאֶלֶף (ב) כֻּלָּן אֲסוּרוֹת. וְיָכוֹל לָכוּף עָלֶיהָ כְּלִי שֶׁלֹּא תִּשָּׁבֵר, [ב]וּבִלְבַד (ג) (ג) שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ: **ב** [ג]שַׁבָּת שֶׁלְּאַחַר יוֹם טוֹב אוֹ לְפָנָיו, * נוֹלְדָה בָּזֶה (ג) (ד) אֲסוּרָה בָּזֶה: **ג** [ד]פֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁרוּ (ו) מִן הָאִילָן בְּשַׁבָּת, (ז) אֲסוּרִים בּוֹ בַּיּוֹם, (ח) וְלָעֲרֶב מֻתָּרִים מִיָּד: **ד** (ט) * [ה]אֳכָלֵי בְּהֵמָה אֵין בָּהֶם (י) מִשּׁוּם תִּקּוּן כְּלִי (יא) לְפִיכָךְ מֻתָּר לִקְטֹם (יב) אֲפִלּוּ בְּסַכִּין קֵשׁ אוֹ תֶּבֶן וְלַחֲצֹץ בּוֹ שְׁנָיו, * אֲבָל לֹא קֵיסָם שֶׁאֵינוֹ

א [א] בֵּיצָה ג׳ (ע״ב) בְּרֵיתָא.
ב [ב] צְרִיכִין לְעַיֵּל בְּסִימָן ש״י סָעִיף ו׳ וְעַיֵּן שָׁם. ג [ג] בֵּיצָה ד׳ (ע״א) מְיֻמָּרָא. ד שָׁם ב׳ (ע״ב). ה שָׁם ל״ג (ע״ב) מְיֻמָּרָא דְּרַב יְהוּדָה.

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ף) לְטַלְטְלָהּ. גְּזֵרָה מִשּׁוּם שַׁבָּת שֶׁאַחַר יוֹם טוֹב שֶׁאָז אֲסוּרָה מִדְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם הֵכָנָה: (ג) שֶׁלֹּא יִגַּע. עַיֵּן סִימָן ש״י סָעִיף ו׳ (סק״ה) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: **ב** (ג) אֲסוּרָה.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) אֲפִלּוּ לְטַלְטְלָהּ. דְּכֵיוָן (ף) דְּלֹא חָזֵי לַאֲכִילָה (ג) כְּמֻקְצֶה דָּמְיָא. וְהָאִי דַּאֲסוּרָה בַּאֲכִילָה [הַיְנוּ לְגָמְעָהּ חַיָּה], הוּא גְּזֵרָה מִשּׁוּם שַׁבָּת דְּמִיקְּלַע אַחַר יוֹם טוֹב, שֶׁאָז בֵּיצָה הַנּוֹלְדָה בָּהּ אֲסוּרָה מִדְּאוֹרַיְתָא בַּאֲכִילָה, דְּכָל בֵּיצָה דְּמִתְיַלְּדָא הָאִידָּנָא מֵאֶתְמוֹל גָּמְרָה לָהּ, וְנִמְצָא כְּשֶׁנֶּאֱכָלָה דֵּיוֹם טוֹב הֻכְנְתָה לְשַׁבָּת, (ג) וְזֶה אָסוּר, מִדִּכְתִיב (שמות טז ה) וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וּסְתָם שִׁשִּׁי חל הוּא, לְהוֹרוֹת לָנוּ דְּדַוְקָא בְּחל צָרִיךְ לְהָכִין לְסָעֲדַת שַׁבָּת וְכֵן לְיוֹם טוֹב דְּגַם הוּא אִקְרֵי שַׁבָּת, אֲבָל בְּיוֹם טוֹב אָסוּר לְהָכִין לְסָעֲדַת שַׁבָּת, וְכָל שֶׁכֵּן דְּכְשַׁבָּת אָסוּר לְהָכִין לְסָעֲדַת יוֹם טוֹב, וְעַל כֵּן כְּשֶׁנּוֹלְדָה הַבֵּיצָה (ד) בְּיוֹם טוֹב שֶׁחָל יוֹם רִאשׁוֹן, גַּם כֵּן אָסוּר מִן הַתּוֹרָה לְאָכְלָהּ, דִּכְוָותֵי נִגְמְרָה בְּמַעֲי הַתַּרְנְגֹלֶת מֵאֶתְמוֹל, וְנִמְצָא דְּשַׁבָּת הֻכְנָה לְיוֹם טוֹב כְּשֶׁנֶּאֱכְלָה. וְאַף עַל גַּב דַּהֲכָנָה בִּידֵי שָׁמַיִם הִיא וְלֹא בִּידֵי אָדָם, גַּם זֶה הוּא בִּכְלַל הֲכָנָה וְאָסוּר, וְעַל כֵּן גְּזוּרוּ רַבָּנָן בְּכָל שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב כְּשֶׁנּוֹלְדָה, שֶׁאָסוּר: **(ב) כֻּלָּן אֲסוּרוֹת.** דְּהֲוֵי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין, וְקָיְמָא לָן דְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף לֹא בְּטִיל, וְהַטַּעַם, דְּעַד שֶׁעָתָה יֹאכְלֶנָּה וִיטַלְטְלֶנָּה בַּחֲשַׁשׁ אִסּוּר, יוֹתֵר טוֹב שֶׁיְּמַתִּין עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ וְיִהְיֶה כֻּלָּם בְּהֶתֵּר. וְכֵן אִם הוּא סָפֵק אִם נוֹלְדָה בְּשַׁבָּת אוֹ מִקֹּדֶם, גַּם כֵּן אָסוּר מִטַּעַם זֶה, אַף דִּבְכָל דּוּכְתָּא קָיְמָא לָן דְּסָפֵקָא דְּרַבָּנָן לְהָקֵל [לְקַמָּן בְּסִימָן תקי״ג (ס״ב), וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה) לְעִנְיַן אִם נִתְעָרֵב הַסָּפֵק בַּאֲחֵרוֹת]. אַף (ה) אִם הִשְׁכִּים קֹדֶם עֲמוּד הַשַּׁחַר וּמָצָא הַבֵּיצָה מֻנַּחַת בְּהַקֵּנָּה שֶׁל תַּרְנְגֹלֶת, מֻתֶּרֶת לְטַלְטְלָהּ וּלְאָכְלָהּ, דְּרַבָּן אֵינָן יוֹלְדוֹת בַּלַּיְלָה (ו) וְתָלִינַן דְּמֵאֶתְמוֹל שָׁהְיָה יוֹם חל נוֹלָדָה: **(ג) שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ.** הַיְנוּ בְּהַכְלִי, וְכָל שֶׁכֵּן בְּנִגִּיעָה בְּיָדָיו, וְהַטַּעַם, דְּעַל יְדֵי שֶׁהִיא עֲגֻלָּה הִיא מִתְנַעֲנַעַת מִמְּקוֹמָהּ, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ש״ח סָעִיף ג׳ בַּהַגָּ״ה וּבְסִימָן ש״י סָעִיף ו׳ וּבְמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (סי׳ שח ס״ק יז וסי׳ שי ס״ק כב): **ב (ד) אֲסוּרָה בָּזֶה.** הַטַּעַם, דְּאִם נֹאכְלֶנָּה (ז) הֲוֵי כְּמֵכִין מִיּוֹם אֶחָד לַחֲבֵרוֹ וְאָסוּר, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן א׳, וּמְמֵילָא כֵּיוָן דְּלֹא חָזֵיָא לַאֲכִילָה אָסוּר גַּם כֵּן בְּטִלְטוּל: **ג (ה) פֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁרוּ וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ (ח) אִם סָפֵק שֶׁמָּא נָשְׁרוּ בְּשַׁבָּת, גַּם כֵּן אָסוּר. וְעַיֵּן בְּסָפְחִים נ״ו (ע״א) דְּאֲפִלּוּ אִם כְּוָנָתוֹ לְמִצְוָה לְהַפְקִיר אוֹתָן לַעֲנִיִּים שֶׁיֹּאכְלוּ אוֹתָן בְּשַׁנֵּי בַּצֶּרֶת, גַּם כֵּן אָסוּר, דְּאַף שֶׁהֶתֵּר לָהֶן לְהַאֲכִיל אֶת הָעֲנִיִּים דְּמַאי, מִכָּל מָקוֹם לֹא הֻתַּר לָהֶן לַעֲבֹר עַל שְׁבוּת דְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב: **(ו) מִן הָאִילָן בְּשַׁבָּת.** וְהוּא הַדִּין זְרָעִים וִירָקוֹת הַנִּמְצָאִים בִּגְנוֹת אָסוּר לְאָכְלָן, (ט) וְאַף לְטַלְטְלָן, שֶׁמָּא נָשְׁרוּ הַיּוֹם. וְדַע דַּאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ שֶׁנָּשְׁרוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אֵינוֹ מַתֶּרֶת רַק לְלַקֵּט אֶחָד אֶחָד וּלְאָכְלוֹ, אֲבָל לֶאֱסֹף כְּמָה פֵּרוֹת בְּיַחַד יֵשׁ בָּזֶה אִסּוּר גָּמוּר וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ש״מ סָעִיף ט׳, דְּכָל דָּבָר הַמְקֻבָּץ בִּמְקוֹם גִּדּוּלוֹ דּוֹמֶה לִמְעֻמָּר. וְעַיֵּן שָׁם (בבבה״ל) [בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל)] דְּקָרוֹב דְּיֵשׁ בָּזֶה חִיּוּב חַטָּאת: **(ז) אֲסוּרִין.** מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַעֲלֶה וְיִתְלֹשׁ, וְגַם מִשּׁוּם מֻקְצֶה, דִּכְיוָן דְּאִתְקְצֵאי מִדַּעְתֵּה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּהָיָה אָז מֻחְבָּר, אִתְקְצֵאי לְכֻלֵּי יוֹמָא: **(ח) וְלָעֲרֶב מֻתָּרִין מִיָּד.** וְאֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין בְּכְדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה, (י) כֵּיוָן שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה: **ד (ט) אָכְלֵי בְּהֵמָה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבָר שֶׁרְאוּי לַאֲכִילָה לִבְהֵמָה. וּמִשְּׁמַע בִּגְמָרָא (ביצה לג:) דַּאֲפִלּוּ (יא) אֵין עוֹמֵד בִּשְׁבִילָם, כְּגוֹן עֵצִים רַכִּים שֶׁרְאוּיִ לָהֶם לַאֲכִילָה, גַּם כֵּן לֹא מִתְקָרֵיָא עֲלֵיהֶם שֵׁם כְּלִי: **(י) מִשּׁוּם תִּקּוּן כְּלִי.** וּמֻתָּר אַף בְּטִלְטוּל, דְּדָבָר הָרְאוּי לַאֲכִילָה מוּכָן הוּא לְכָל הַצָּרֵךְ: **(יא) לְפִיכָךְ וְכוּ׳.** וְיֵשׁ שֶׁסּוֹבְרִין דְּדַוְקָא כְּגוֹן זֶה שֶׁעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ כְּלִי בְּתִחִלָּה לֹא שַׁיָּךְ תִּקּוּן כְּלִי, אֲבָל אִם מְתַקֵּן כְּלִי הָעֲשׂוּי כְּבָר בְּדָבָר אֹכֶל, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ נָקָב בְּכַפְלֵי וְנוֹטֵל חֲתִיכַת לֶפֶת וְחוֹתְכוֹ לְפִי מִדַּת הַנָּקָב, שַׁיָּךְ בָּזֶה תִּקּוּן כְּלִי [ר״ן (שם יט. ד״ה אוכלי) וְהָעְתִּיקוּ בְּחַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל לו ס״ג), וְעַיֵּן בְּנִשְׁמַת אָדָם (שם סק״א) דִּלְדִידֵיהּ יֵשׁ בָּזֶה חִיּוּב חַטָּאת]: **(יב) אֲפִלּוּ בְּסַכִּין וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ הוּא מְקֻפִּיד עַל הַמִּדָּה, אֵין בָּזֶה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א * [א] **בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א) שֶׁכָּתַב גְּזֵרָה מִשּׁוּם שַׁבָּת שֶׁאַחַר יוֹם טוֹב וְכוּ׳ שֶׁאָז וְכוּ׳ מִדְּאוֹרַיְתָא בַּאֲכִילָה, כֵּן כָּתַב הַפְּנֵי אַבְרָהָם (סק״א) וְכֵן כָּתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים, וְהוּא מִגְּמָרָא בֵּיצָה ב׳ עַמּוּד ב׳, וְכֵן מַשְׁמַע שָׁם ג׳ עַמּוּד ב׳ דְּקָאָמַר בִּשְׁלָמָא לְרַבָּה וְכוּ׳ הָנֵי לֵיהּ סְפֵקָא דְּאוֹרַיְתָא. וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת לְהָרַמְבַּ״ם שֶׁכָּתַב (פ״א) בְּמִשְׁנָה א׳ שָׁם דַּהֲכָנָה טִבְעִית הָיָא רַק אִסּוּרָא דְּרַבָּנָן:

ב * **נוֹלְדָה בָּזֶה אֲסוּרָה בָּזֶה. הַיְנוּ בְּיוֹם רִאשׁוֹן הַסָּמוּךְ לְשַׁבָּת, אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי שָׁרִי, וְכֵן אִם יוֹם טוֹב בְּיוֹם חֲמִישִׁי שִׁשִּׁי וְנוֹלְדָה בְּיוֹם חֲמִישִׁי מֻתָּר בְּשַׁבָּת, וְאֵינוֹ אָסוּר כִּי אִם כְּשֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם הַסָּמוּךְ לְשַׁבָּת, לְבַד אִם הֵם שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאָז חֲשׁוּבִין שְׁנֵיהֶם כְּיוֹמָא אַרֵיכְתָּא.** לְקַמָּן סִימָן תקי״ג (ס״ה):

ד * **אָכְלֵי בְּהֵמָה וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ט) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וּמִשְּׁמַע בַּגְּמָרָא** (לג:), **הַיְנוּ דְּשָׁם אֵירְיֵי לְעִנְיַן טִלְטוּל עֲצֵי בְּשָׂמִים וְשָׁמַתָּר גַּם כַּן לְקַטְמָם, וְצָרִיךְ עִיּוּן קָצַת מִלְּעֵיל סִימָן ש״ח סָעִיף ל׳, דִּלְפִי מַה דְּקַיְימָא לָן שָׁם לְכָאוֹרָה אֵין הֶתֵּר לְטַלְטוֹלָם:**

* **אֲבָל קֵיסָם וְכוּ׳ אֲפִלּוּ לְטַלְטֵל כְּדֵי לַחְצֹץ בּוֹ שִׁנָּיו אָסוּר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ו שם (ע״ב) בְּרֵיתָא.
ז שם בְּגְמָרָא אֲלִיבָּא דַּחֲכָמִים.
ח שבת קמ״ח (ע״ב) מִשְׁנָה.

אֹכֶל בְּהֵמָה, (יג) **אֲפִלּוּ לְטִלּוֹ כְּדֵי לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו** (ד) (יד) **אָסוּר:** **ה** (טו) [1]**מֻתָּר לְטַלְטֵל עֲצֵי בָּשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶם וּלְהָנִיף בָּהֶם** (טז) **לְחוֹלֶה,** (ה) (יז) **וּמוֹלְלוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ,** (יח) * [2]**אֶחָד קָשִׁים וְאֶחָד רַכִּים:**
ו הַמְחַלֵּק לִבְנֵי בֵיתוֹ מָנוֹת בְּשַׁבָּת, [3]**יָכוֹל לְהָטִיל גּוֹרָל, לוֹמַר לְמִי שֶׁיֵּצֵא גּוֹרָל פְּלוֹנִי יִהְיֶה חֵלֶק**

בֵּאוּר הֲלָכָה

נְטִילָה סְתָם בְּלִי קְטִימָה, כֵּן פֵּרֵשׁ הַב״ח (ס״ב). וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר כְּפִשְׁטָיהּ, דְּלֹא מִיבָּעְיָא לְטַלְטְלוֹ לְצָרְכּוֹ גּוּפוֹ לְשֹׁאֵר דְּבָרִים דְּאָסוּר, וַאֲפִלּוּ לַחְצֹץ שְׁנָיו רַק לְהָרִיחַ בָּהֶם אֲמִינָא דְּמֻתָּר מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יד) וְהוּא גְּמָרָא עֲרוּכָה שַׁבָּת ס״א עַמּוּד ב׳ עַיֵּן שָׁם:

ה * אֶחָד קָשִׁים וְאֶחָד רַכִּים. לְכַאוֹרָה קָשֶׁה אַמַּאי הִתִּירוּ לְקָטֵם בְּקָשִׁים לְהָרִיחַ, נְהִי דְּאֵינוּ מְכַוֵּן בְּהַקָּטִימָה לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי שֶׁאֵינוֹ רַק לְהָרִיחַ וְאֵין שָׁיְךְ בָּזֶה תִּקּוּן כְּלִי, יֵאָסֵר מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ בְּקָשִׁים שֶׁאֵינָם בִּכְלַל אֳכָלֵי בְּהֵמָה, דַּהֲרֵי בְּכָל מְלָאכָת מְחַתֵּךְ אֵין הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּבָרָהּ עוֹשֶׂה כְּלִי, אֶלָּא דָּזֶה גּוּפָא הוּא מְלָאכָה, כַּיְּדוּעַ מִמַּה שֶׁאָמַר הַגְּמָרָא שַׁבָּת ס״ד עַמּוּד ב׳ הַאי מַאן דְּסַלֵּית סִילְתָּא וְקָפִיד אַמַּשְׁחָתָא דְּחַיָּב גַּם מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, וְאוּלַי דִּכְיָון דְּמִיירֵי בְּקוֹטֵם בְּיָד כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ז אֲפִלּוּ מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ לֵית בָּזֶה, דְּסְתָם מְחַתֵּךְ הוּא בְּכֶלִי, וְכֵן מַשְׁמַע לַעֲנִיּוּת דְּעָתִי מֵהָרַא״ש (בִּיצָה פ״ד סי׳ יג), שֶׁכָּתַב דְּלְהָכִי פָּטוּר בְּקוֹטֵם בַּיָּד לְחַצֹּץ בּוֹ שְׁנָיו מִשּׁוּם דְּהָוֵי כִּלְאַחַר יָד, וְכֵן רַשׁ״י (שם לג: ד״ה אינו) גַּם כֵּן כָּתַב דִּקְטִימָה שְׁלָא בְּכֶלִי תִּקּוּן כִּלְאַחַר יָד הוּא וְלֹא תִּקּוּן מַעֲלֶיהָ, וְאִי שֵׁם מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ אֲפִלּוּ בַּיָּד, דַּל מֵהָכָא שֵׁם תִּקּוּן וְלִיחַיֵּיב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ. אֲמְנָם בְּנִשְׁמַת אָדָם (ח״ב כלל לו סק״א) רָאִיתִי מִילְתָא חִדְתָּא, שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּשֵׁם מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ אֲפִלּוּ בַּיָּד, וְקָשֶׁה לְדִבְרֵיו אַמַּאי הִתִּירוּ לְקוֹטֵם בְּקָשִׁים, וְאוּלַי דְּסְתָם קוֹטֵם לְהָרִיחַ אֵינוֹ מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה, דְּאֵינוֹ מְכַוֵּן רַק שֶׁעַל יְדֵי הַקְּטִימָה יִהְיֶה הָרֵיחַ נוֹדֵף יוֹתֵר, אֲבָל בְּאֶמֶת אִם הוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה כְּגוֹן שֶׁחָבְרוּ מְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּתֵּן לוֹ מֵעֲצֵי בְּשָׂמִים שֶׁלּוֹ וְהוּא קוֹטֵם אֵיזֶה שִׁעוּר מִמֶּנּוּ כְּדֵי לִתֵּן לוֹ, אֵין הָכִי נַמִי דְּיֵשׁ בָּזֶה לִפְעָמִים אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא [וּבָזֶה יִהְיֶה מָקוֹם לְדִינוֹ שֶׁל הַשִּׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב) שֶׁתָּמַהּ עָלָיו הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ו) 'עַיֵּן שָׁם]. אֲבָל סְתָם קוֹטֵם קֵיסָם לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו מִשְׁמַע מֵהַרְמַב״ם דְּהוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה מִדְּחִיְּבָהוּ שָׁם מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ עַיֵּן בְּרַמַּב״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז), וְהֵינוּ דְּהוּא רוֹצֶה לְהַשְׁוֹתוֹ יָפֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה טוֹב לְחַצֹּת בּוֹ שְׁנָיו, [וְעַיֵּן בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה שָׁם שֶׁדִּבְרֵי הָרַא״ש, וּמִדְּלֹא חִיְּבָהוּ מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ, שְׁמַע מִנָּה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּשֵׁם מְחַתֵּךְ לֹא שָׁיְךְ בַּיָּד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְאֵין לָנוּ תְּלוּנָה עַל הַנִּשְׁמַת אָדָם, שֶׁהוּא רוֹצֶה לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם עַל כֵּן הוּא אוֹמֵר לְדִבְרֵיו מִילְתָא חִדְתָּא וְאֵין לוֹ רְאָיָה לְדִבְרֵיו, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ רְאָיָה לְדִבְרֵינוּ מִדִּבְרֵי הָרַא״ש וְרַשׁ״י דְּמִחַתֵּךְ לֹא שָׁיְךְ בַּיָּד]. וּלְעִנְיַן דִּינָא נִרְאֶה לִי לְהַכְרִיעַ דְּתְלוּי מְלָאכָת מְחַתֵּךְ בְּכָל אֶחָד לְפִי עִנְיָנוֹ, דְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְחָתְכוֹ דַּוְקָא בְּכֶלִי, לֹא שָׁיְךְ שָׁם מְחַתֵּךְ אֶלָּא בִּכְלִי וְדוֹמְיָא שֶׁמְּצִינוּ לְעִנְיַן גּוֹזֵז בְּשַׁבָּת צ״ד עַמּוּד ב׳, מִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ גְּזִיזָה בַּיָּד. וְדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַפְרִידוֹ לִשְׁנַיִם בַּיָּד [כְּמוֹ שֶׁמְּצוּי לְעִנְיַן אֵיזֶה סְחוֹרָה שֶׁדַּרְכָּהּ לְהַפְרִידוֹ לִשְׁנַיִם עַל יְדֵי קְרִיעָה בַּיָּד], חַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ אִי מַפְרִידוֹ עַל יְדֵי יָד, וְדוֹמְיָא שֶׁמְּצִינוּ לְעִנְיַן תּוֹלֵשׁ דְּחַיָּב אֲפִלּוּ אִם תּוֹלֵשׁ בְּיָדוֹ וְלֹא בִּכְלִי, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשׁ״י בְּשַׁבָּת ע״ג עַמּוּד ב׳ דְּבוּר הַמַּתְחִיל אֵין דֶּרֶךְ עַיֵּן שָׁם, אַךְ כָּל זֶה דַּוְקָא אִם הוּא מַקְפִּיד עַל הַמִּדָּה וּכְמוֹ שֶׁהִקְנוּ בְּפָנִים (משנ״ב ס״ק יח) מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם. אַךְ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּתְלוּי בְּכָל אֶחָד לְפִי דַּרְכּוֹ, לְכַאוֹרָה הוּא רַק לְעִנְיַן דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל מִדְּרַבָּנָן יִהְיֶה אָסוּר בְּכָל גְּוָנָא, דּוֹמְיָא דְּגִזּוּזָה דְּאָסוּר מִדְּרַבָּנָן לְכֻלֵּי עָלְמָא אֲפִלּוּ אָרְכּוֹ וְרָחְבּוֹ וְחוֹתְכוֹ בְּכַוָּנָה חַיָּב, אֲבָל הַחוֹתֵךְ דֶּרֶךְ הֶפְסֵד אוֹ בְּלֹא כַּוָּנָה לְמִדָּתוֹ אֶלָּא כְּמִתְעַסֵּק אוֹ כְּמִשְׁחַק, פָּטוּר [רַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז)]. וּמַה יָּפָה הוֹעִילוּ לָנוּ הַגְּבִיאִים (נְחֶמְיָה י (לב)) וַחֲכָמֵינוּ ז״ל בְּמַה שֶׁאָסְרוּ לָנוּ הַמָּקוֹם וּמִמְכָּר בְּשַׁבָּת, שְׁפָעָמִים שֶׁיִּכּוֹל לָבוֹא לִידֵי חִיּוּב חַטָּאת, כְּגוֹן שֶׁמּוֹכֵר אֵיזֶה סְחוֹרָה וּמְחַתֵּךְ מִמֶּנּוּ לְפִי מִדָּתוֹ הַצָּרִיךְ לוֹ, דְּחַיָּב מִשּׁוּם מְחַתֵּךְ [חַיֵּי אָדָם (ח״ב) בִּכְלָל ל״ו (ס״ב). ב) אֵין מְלָאכָת מְחַתֵּךְ שָׁיְךְ בָּאֳכָלִין וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״ב. ג) אִם מְלָאכָת מְחַתֵּךְ הוּא דַּוְקָא בִּכְלִי אוֹ אֲפִלּוּ בְּיָד, עַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אחד) דְּתְלוּי בְּכָל דָּבָר לְפִי עִנְיָנוֹ, דְּדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְחָתְכוֹ דַּוְקָא בִּכְלִי, אֵין חַיָּב כִּי אִם בִּכְלִי, וְדָבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַפְרִידוֹ בַּיָּד, חַיָּב גַּם כֵּן אֲפִלּוּ בַּיָּד, וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן יֵשׁ בְּכָל גַּוָנֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה עַיֵּן שָׁם. הַחוֹתֵךְ קֵיסָם בְּסַכִּין לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו,

בַּאֵר הֵיטֵב

עַיֵּן סוֹף סִימָן תק״א מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ט׳: **ד** (ד) **אָסוּר.** וְאִם קָטְמוֹ חַיָּב. רַמְבַּ״ם פֶּרֶק י״א (ה״ז). וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ז): **ה** (ה) **וּמוֹלְלוֹ.** צָרִיךְ לוֹמַר וְקוֹטְמוֹ וּמוֹלְלוֹ לְהָרִיחַ וְכוּ׳. בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סק״ב) חוֹלֵךְ לְהַחְמִיר, דַּוְקָא קוֹטֵם מְעַט כְּדֵי שֶׁיָּרִיחַ מֻתָּר, אֲבָל אִם מְשַׁבֵּר חֲתִיכָה מִמֶּנּוּ כְּדֵי לִתֵּן לְאַחֵר אָסוּר, עַיֵּן שָׁם. וְכָתַב הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה פֶּרֶק ד׳ (דביצה סי׳ יח) דְּהַדֵּף קוֹטְמוֹ אֵינוֹ מֻתָּר אֶלָּא בְּיָד אֲבָל לֹא בְּסַכִּין, וְלֹא הַתַּר בְּסַכִּין רַק בְּאֳכָלֵי בְּהֵמָה, עַיֵּן שָׁם, וְהַשַּׁ״ז בְּסִימָן תקי״ט סָעִיף ד׳ (סק״ה) חוֹלֵק עַל הַיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה בָּזֶה וּמַתִּיר אֲפִלּוּ בְּסַכִּין, עַיֵּן שָׁם, וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם סוֹף סִימָן תקי״א (ס״ק יא) הֶעֱלָה דְּדַוְקָא לְהוֹסִיף רֵיחַ שָׁרֵי אֲבָל אָסוּר לְהוֹלִיד רֵיחַ, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שׁוּם חֲשַׁשׁ אִסּוּר מֵחֲמַת מְחַתֵּךְ כֵּיוָן דְּדָבָר אֹכֶל הוּא [חַיֵּי אָדָם (ח״ב כלל לו ס״ג)]: **(יג) אֲפִלּוּ לְטִלּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ סְתָם בְּלִי קְטִימָה אָסוּר מִשּׁוּם מְקַצֶּה כְּשֶׁאֵר עֲצִים, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִרְצֶה לְקָטְמוֹ כְּדֵי לַחְצֹץ בּוֹ שְׁנָיו דְּאָסוּר מִשּׁוּם שְׁבוּת, דְּהוּא כְּעֵין תִּקּוּן כְּלִי. וְדַוְקָא אִם יִקְטְמֶנּוּ בְּיָד, דְּאָז פָּטוּר מֵחֲשָׁאת מִשּׁוּם דְּהִיא מְלָאכָה כִּלְאַחַר יָד וְאָסוּר מִשּׁוּם שְׁבוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, אֲבָל אִם יִקְטְמֶנּוּ בִּכְלִי כְּדֵי לַחְצֹת בּוֹ שְׁנָיו אוֹ לִפְתֹּחַ בּוֹ הַדֶּלֶת, אָז הִיא מְלָאכָה גְּמוּרָה, שֶׁמְּשַׁנֶּהוּ כְּלִי עַל יְדֵי זֶה וְחַיָּב [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ה) בְּשֵׁם הָרַא״שׁ (בִּיצָה פ״ד סי״ג) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ד ח״א)]: **(יד) אָסוּר.** וְאַף דְּיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שֶׁפְּעָמִים שֶׁנִּרְאֶה הַבָּשָׂר שֶׁבֵּין הַשִּׁנַּיִם לַחוֹרֵץ וּגְנַאי הוּא לוֹ, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר, דְּהָיָה לוֹ לְהָכִין קֵיסָם מֵאֶתְמוֹל בְּמָקוֹם הַסְּעֻדָּה [גְּמָרָא (שבת פא:)]. וּלְפִי זֶה אִם הִזְמִינוּ חֲבֵרוֹ לִסְעֻדָּה בְּשַׁבָּת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהָכִין שׁוּם דָּבָר מֵאֶתְמוֹל לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו, מֻתָּר לוֹ (יט) לְטַלְטֵל קֵיסָם לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו אִם אֵין לוֹ דָּבָר אַחֵר, אַךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין נֶחְשָׁב לוֹ זֶה לְגַנַּאי אָסוּר [מַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד)]: **ה** (טו) **מֻתָּר לְטַלְטֵל וְכוּ׳.** דְּלֹא מַקֶּצֶה דַּעְתֵּהּ מֵאֵלּוּ הָעֲצִים מֵעִיקָּרָא: **(טז) לְחוֹלֶה.** הוּא הַדִּין (יג) לְבָרִיא, אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִלְתָא נָקֵט: **(יז) וּמוֹלְלוֹ וְכוּ׳.** צָרִיךְ לוֹמַר וְקוֹטְמוֹ וּמוֹלְלוֹ. וּמְלִילָה הֵינוּ שֶׁמּוֹלְלוֹ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו כְּדֵי לְהוֹצִיא רֵיחוֹ, וְקִטְימָה נַמִי מִשּׁוּם זֶה, שֶׁמָּקוֹם הַקִּטְימָה הוּא לַח וְרֵיחוֹ נוֹדֵף. וְהִסְפִּימוּ (יל) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּהָא דְּמֻתָּר לְקָטֵם (טו) בְּקָשִׁים, הֵינוּ דַּוְקָא בְּיָד אֲבָל לֹא בִּכְלִי, אַף דְּהוּא קוֹטֵם רַק כְּדֵי לְהָרִיחַ וְאֵינוֹ מְכַוֵּן כְּלָל לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי, וּלְכָךְ אָסוּר לְקָטֵם הַהֲדֵס בְּסַכִּין, גְּזֵרָה דִּלְמָא אָתֵי לְקָטֵם לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו, וּבָזֶה חַיָּב כַּנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן י״ג. וַאֲפִלּוּ בְּיָד אֵינוֹ מֻתָּר לְקָטֵם בְּקָשִׁין רַק לְהָרִיחַ, אֲבָל לַחֲצֹת בּוֹ שְׁנָיו אָסוּר לְכָלֵי עָלְמָא: **(יח) אֶחָד קָשִׁים.** הֵינוּ אֲפִלּוּ קָשִׁים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים כְּלָל לְמַאֲכַל בְּהֵמָה, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר לְקָטְמָם וּלְפַשֵּׁחַ בָּהֶם כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, בֵּין שֶׁפּוֹשֵׁחַ עֵץ גָּדוֹל אוֹ קָטָן [רַמְבַּ״ם (פי״א ה״ח)]. וְדַוְקָא בְּכָל זֶה שֶׁהוּא רַק לְהוֹסִיף רֵיחַ עַל יְדֵי הַמְּלִילָה וְהַקִּטְימָה, אֲבָל אִסּוּר לְהוֹלִיד רֵיחַ, (טז) כְּגוֹן לְהַנִּיחַ בְּשָׂמִים בְּבֶגֶד וְכַדּוֹמֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַבֶּגֶד מְרִיחַ, אָסוּר [אַחֲרוֹנִים]. וְאַגַּב דְּאָיְרְעִינַן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְעִנְיַן חִתּוּךְ וּקְטִימָה בְּעִנְיַן אֳכָלֵי בְּהֵמָה וַעֲצֵי בְּשָׂמִים, נִעְתִּיק נַמִי בָּזֶה דִּין מְלָאכֶת מְחַתֵּךְ בְּשֹׁאָר דְּבָרִים. א) הַמְחַתֵּךְ עוֹר, אוֹ כָּל דָּבָר שֶׁאָדָם מְחַתֵּךְ וּמַקְפִּיד עַל מִדָּתוֹ, בֵּין עֵץ אוֹ מַתֶּכֶת אוֹ אֲפִלּוּ נְּזוֹת שֶׁל עוֹף, כֵּיוָן שֶׁמַּקְפִּיד עַל מִדַּת

(יג) **עַיֵּן בְּפְרִי מִגְדִּים** (א״א סק״ד) **שֶׁמְּצַדֵּד דְּהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לְקָטֵם הַקֵּיסָם בְּיָד כְּדֵי לַחְצֹת בּוֹ שְׁנָיו אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַחְצֹת בּוֹ בְּלֹא זֶה,** וּכְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ מִקֹּדֶם (ס״ק יג) דְּקִטְימַת הַקֵּיסָם בְּיָד הוּא רַק מִשּׁוּם שְׁבוּת, עַיֵּן שָׁם: **ה** (יג) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ח). וְאַף דְּכְמַנְּן אַבְרָהָם (סק״ח) כָּתַב, לְפִי הָאֱמֶת כֵּן הוּא, עַיֵּן בְּרַמַּב״ם (פי״א ה״ח) **שֶׁהִשְׁמִיט זֶה לְגַמְרֵי,** מַשְׁמַע דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּכֵיוָן דְּמִטַּלְטָלִינַן לְהוּ לְהָרִיחַ מִפִּילָא מֻתָּר **גַּם כֵּן לְהָנִיף:** **(יד)** רַשׁ״ל (יט שֶׁל שלמה בִּיצָה פ״ד סי׳ יח) וְהֶבִיאוֹ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו),